

október 2024

POkraj

IVETA HURNÁ
riaditeľka krajskej knižnice

KNIHY UČIA ĽUDÍ BYŤ

lepšími a citlivejšími

**PRVÝ
STREDOŠKOLSKÝ KAMPUS**
je v Starej Ľubovni

str. 3

INVESTÍCIE do dopravy,
školstva i kultúry

str. 4

str. 8

Študenti vyvinuli
metódu na zneškodnenie
PCB LÁTOK

str. 13



*Drahí
obyvatelia
našeho kraja,*

každý deň v našich súkromných i pracovných životoch nám dáva šancu robiť veci lepšie a zmysluplnejšie. Pre nás v krajskej samospráve je dôležité prinášať aktivity a pokrok vo veciach verejných, ktoré sú viditeľné a skutočne prinášajú osobám všetkým. Je zrejmé, že prekážok je veľa a procesy sú neraz veľmi zložité. Ale je fajn, ak po súčte malých úsilí vykonaných každý deň, príde zaslúžený úspech a konkrétny výsledok.

Za posledné obdobie je ním určite prvý stredoškolský kampus na našom území. Vznikol v Starej Lubovni. Tvorí ho viacero moderných špičkovo vybavených objektov a ponúka široké spektrum odborov, kde si môže každý študent vybrať oblasť svojho záujmu. Je to pozitívny príklad, ako môže stredné odborné školstvo 21. storočia efektívne fungovať, reflektovať na trh práce a byť pritom pre žiakov atraktívne. Takouto cestou sa chceme vo vzdelávaní v kraji uberať.

Aktívni sme aj v oblasti kultúry, kde nám doslova pred očami rastú viaceré impozantné stavby. Veľkú radosť máme z nového sídla krajskej knižnice v Prešove, kde finišujú posledné práce v interiéroch, ktoré už čochvíľa budú plné kníh a isto aj ľudí. Verím, že to bude všetkými generáciami vyhľadávané miesto nielen čítania, ale aj pozitívnych zážitkov, o čom bude reč aj na nasledujúcich stranách. Reálne kontúry funkčných a pritom zaujímavých stavieb naberá Warholove múzeum a nové kultúrne centrum vo Vranove nad Topľou. A v pláne máme toho podstatne viac.

A ak nám posledné obdobie pripravilo viacero výziev, tak medzi úplné novinky patrí projekt varovného systému bleskových povodní. Pustili sme sa doň ako prvý kraj na Slovensku s veľkými očakávaniami, pretože nám záleží na živote a zdraví našich obyvateľov i na ochrane ich majetku. Nové inteligentné riešenia na staré problémy sú veľkou nádejou, že hoci mimoriadnym situáciám nevieme celkom zabrániť, budeme sa vedieť na ne aspoň včas pripraviť a chrániť sa.

To je len malý výpočet dobrých správ z kraja. Na ďalších intenzívne pracujeme a budeme tak činiť i naďalej.

Prajem pekné a pokojné jesenné dni.

Milan Majerský

predseda Prešovského samosprávneho kraja

KRÁTKO z kraja

Vlastné priestory pre DAD-ku

Po vyše 20 rokoch bude Divadlo Alexandra Duchnoviča v Prešove sídliť vo vlastných priestoroch. Krajskí poslanci schválili odkúpenie budovy, v ktorej aktuálne toto jediné profesionálne rusínske divadlo pôsobí. Prešovský samosprávny kraj nadobudne priestory s parcelami o výmere 665 metrov štvorcových vrátane kotolne od vlastníka Rímskokatolíckej farnosti sv. Mikuláša v Prešove za vyše dva milióny eur.

Podpora inovačného ekosystému

Kraj vstúpil do 2,5 miliónového projektu Analyticko-strategickej jednotky podpory inovačného ekosystému, financovaného z MIRRI. Zameria sa v ňom na rozvoj a rozšírenie výskumných a inovačných kapacít, či na využívanie pokročilých technológií. Jeho cieľom bude i budovanie odborných personálnych kapacít. Prvá fáza projektu prinesie zmapovanie inovačného ekosystému v regióne, výsledkom druhej bude tvorba regionálnej inovačnej stratégie.

Navýšia kapacity v CSS v Kežmarku

Centrum sociálnych služieb v Kežmarku by sa mohlo zrekonštruovať cez zdroje z Plánu obnovy a odolnosti SR. Jeho existujúca kapacita by sa rozšírila z 20 na 30 miest. Zámer rieši vybudovanie nového podlažia v budove poskytujúcej sociálne služby ambulatnou formou, kde vzniknú miestnosti pre pohybové aktivity a rehabilitáciu, pre záujmové a pracovné činnosti, ako aj knižnica či čítareň. Zámer je v rozpočte 1,59 mil. eur s predpokladanou dobou realizácie v rokoch 2024 až 2026.

V kraji chýbajú infekčné lôžka

PSK bude iniciovať rokovania s ministerstvom zdravotníctva o potrebe navýšenia počtu lôžok na infekčných oddeleniach ústavných zdravotníckych zariadeniach na svojom území. A to v súvislosti s výskytom epidemiologicky závažných ochorení v marginalizovaných rómskych komunitách. Kedysi mal kraj k dispozícii 111 infekčných lôžok, dnes po reprofilizácii oddelení v Poprade a Humennom je ich 40 a sú k dispozícii len v Prešove. V rámci porovnania krajov ide o najnižšie číslo na počet obyvateľov.

Nová telocvičňa pre levočské gymnázium

Gymnázium J. Francisciho-Rimavského v Levoči bude mať vynovenú telocvičňu. Objekt z 80. rokov minulého storočia dostane nový šat zvonku i zvnútra, taktiež sa športovo dovybaví, a to vďaka projektu zriaďovateľa školy. Kraj si pri jej generálnej obnove pomôže finančnými prostriedkami zo Slovenskej inovačnej a energetickej agentúry. Oprava budovy za 1,73 mil. eur by sa mala zrealizovať v horizonte rokov 2025 až 2027.



Prvý stredoškolský kampus je v Starej Ľubovni

Prešovský samosprávny kraj vybudoval prvý stredoškolský kampus v Spojenej škole na Jarmočnej ulici v Starej Ľubovni. Urobil tak fúziou troch stredných škôl a dal ich pod jednu strechu. Od 1. septembra sa totiž súčasťou školy stala aj SOŠ technická. Škola je tak aktuálne treťou najväčšou výchovno-vzdelávacou inštitúciou v kraji.

Prvé krajské stredoškolské mestečko dnes tvoria dve organizačné zložky. Obchodná akadémia so zameraním na obchod a cestovný ruch a SOŠ techniky, gastronómie a remesiel, kde žiaci študujú remeselné, gastro a technické odbory. Dopĺňa ju ešte Elokované pracovisko v Lomničke so stavebnými, lesníckymi či potravinárskymi odbormi. Spojená škola má pritom za sebou rozsiahlu modernizáciu za 10,8 mil. eur, ktorá sa realizovala v rámci iniciatívy Catching-up Regions. Vďaka zdrojom EÚ a financiám PSK vynovila svoje priestory, dielne, jedáleň aj internát. Vybudovala sa jej nová prístavba, čím získala dielne pre cukrársku výrobu a výučbu barbeque so špičkovým vybavením.

Som rád, že sa náš zámer stretol s pozitívnou odozvou jednak u samotných škôl, pre ktoré tento krok znamená viac investícií, vyššiu kvalitu a lepší záber v regióne, ako aj u krajských poslancov. Tým, že spojená škola rozšírila svoju ponuku o do jej portfólia pribudla technická časť, zvyšuje svoj ranking a bude vedieť ešte lepšie reagovať na trh práce.

Ján Furman
vedúci Odboru školstva PSK

10,8
milióna
eur

Získala tiež gastroprevádzku pre verejnosť a moderný športový areál. V podkroví školy zas pribudlo nové multifunkčné regionálne vzdelávacie centrum. Modernizáciou prešlo i jej pracovisko praktickej prípravy a remesiel v Lomničke, kde sa postavil nový objekt pre praktickú výučbu. Zároveň sa materiálne dovybavil. Vytvorenie stredoškolského kampusu na Jarmočnej počítá s ďalšími investíciami. Mali by sa týkať vybudovania polygónu pre strojársku a technickú časť a jeho vybavenia za takmer 6 mil. eur. Stať by sa tak malo do konca programového obdobia, čo je do roku 2027. V škole sa aktuálne implementujú aktivity národného projektu zameraného na aktualizáciu vzdelávacích programov, inováciu obsahov vzdelávania, tútoring a mentoring či na marketing.

SOŠ technická, ktorá do spájania škôl vstúpila, nič nestratila, iba získala. Kompletne zachované ostalo jej personálne zabezpečenie a vzdelávací proces. Mládež sa vzdeláva na unikátnom mieste, kde má zázemie pre výučbu, praktické vzdelávanie, ale aj mimoškolské aktivity. Stala sa súčasťou moderného a bezpečného školského prostredia s poradenstvom a podporou pri štúdiu.

Marián Poliščák
poverený vedením Spojenej školy v S. Ľubovni

Investície



7,5
milióna
eur

Krajská knižnica sídli v nových priestoroch

Krajská knižnica P. O. Hviezdoslava v Prešove sa dočkala nových priestorov. Po dvojročnej rozsiahlej modernizácii troch meštianskych domov na Slovenskej ulici v Prešove má knižnica reprezentatívne sídlo, v ktorom čitatelia nájdu jej všetky tri doterajšie pobočky a archív na jednom mieste. Okrem zmodernizovaných priestorov dostalo nový šat i nádvorie, ktoré chce knižnica využívať na rôzne kultúrne podujatia a aktivity na podporu čítania.

Pribudlo tiež podzemné parkovisko, audiovizuálna študovňa, konferenčná miestnosť, oddelenie pre deti či literárna kaviareň. Celková investícia Prešovského samosprávneho kraja do tejto modernizácie predstavovala 6,7 mil. eur, pričom ďalšie financie vo výške viac ako 812-tisíc eur sú vynaložené na komplexné interiérové vybavenie. Atraktívne komunitné miesto by malo byť verejnosti prístupné už koncom roka.



12,7
milióna
eur

Warholovo múzeum získava unikátnu podobu

V apríli minulého roku spustil kraj generálnu opravu 40-ročnej budovy Múzea moderného umenia Andyho Warhola v Medzilaborciach. Po búracích a zemných prácach sa tento rok začalo pracovať na zatepľovaní fasády a strechy, výmene rozvodov, montáži okien a 250-tonovej ocelevej konštrukcie s osadením výstavných blackboxov. Pristúpilo sa tiež k rekonštrukcii plynových zariadení a rozvodov vzduchotechniky, aj k prácam na hrubej stavbe fontány. Nasledovali preložky kanalizácie a vodovodu či výstavba šachty výťahu vedúcom na strechu. V záverečnej fáze sa budú dokončovať podlahy, obklady, dlažby, výplňové konštrukcie, podhlady či omietky. Na stavebnú časť projektu budú nadväzovať práce zamerané na interiérové a multimediálne prvky

za vyše 2 milióny eur. Vynovené múzeum unikátneho vzhľadu s pochôdznou fasádou, terasou, amfiteátrom, novými ateliérmi či bistroom plánuje PSK sprístupniť v lete 2025.

Múzeum bude vyzeráť úplne inak ako vyzeralo. Pôjde o komplexné architektonické dielo, ktoré sa stane veľkým reprezentantom 21. storočia a vôbec múzea, aké si Andy Warhol a jeho tvorba zaslúžia.

”

Martin Cubjak
riaditeľ MMUAW v Medzilaborciach

Obnova renesančných budov

Krajského múzea v Prešove

Tri historické renesančné budovy č. 86, 88 a 90 Krajského múzea v Prešove čaká rekonštrukcia. Ich obnova by mala stáť 5,1 mil. eur, pričom 3,2 mil. eur je príspevok zo Slovenskej inovačnej a energetickej agentúry. Opraviť sa má strešná krytina, kanalizácia, vodovod, plynová prípojka, rozvody, osvetlenie, ale aj poškodená časť objektu dvorového krídla. Práce by mali byť spustené začiatkom budúceho roka a ukončené do konca roka 2026.

5,1
milióna
eur

Investície



Múzeum v Spišskej Sobote

dostane nový šat

Generálnou opravou prejde pobočka Podtatranského múzea v Spišskej Sobote. Objekt, ktorý je národnou kultúrnou pamiatkou, čakajú v I. etape projektu rekonštrukčné práce za takmer 405-tisíc eur, kde vyše 344-tisíc eur predstavujú prostriedky Slovenskej inovačnej a energetickej agentúry. Rekonštrukcia sa bude týkať zateplenia obvodového a strešného plášťa, výmeny vykurovacieho systému, osvetlenia či softvéru. Zrealizovať by sa mala do októbra budúceho roka.

405-tisíc
eur



Divadlo J. Záborského v Prešove

zúži svoju energetickú úročnosť

Krajský parlament odobril vstup Divadla Jonáša Záborského v Prešove do zámerov zníženia energetickej náročnosti jeho dvoch objektov financovaných cez výzvu SIEA. V novej budove na Námestí legionárov by sa za 1,7 mil. eur malo obnoviť požiarne bezpečnostné opatrenie či vzduchotechnická jednotka. V historickej budove divadla na Hlavnej ulici by mal prejsť rekonštrukciou vykurovací systém za približne 520-tisíc eur.

2,2
milióna
eur



Modernizácia depozitu

a dielni Vihorlatského múzea

Vo Vihorlatskom múzeu v Humennom by sa v predpokladanom rozpočte takmer 760-tisíc eur mohli obnoviť dva objekty. Konkrétne depozitár, kde je zámer opraviť fasádu, zatepliť strešnú konštrukciu, na streche osadiť fotovoltaické panely a inštalovať nový kamerový systém. V interiéri má ísť o výmenu podláh, nové nátery, ale aj o novú svetelnú techniku a vzduchotechniku. V rámci dielni sa počíta so zateplením stropu a v exteriéri s novým náterom, vybudovaním krytého prístrešku či spevnením okolitých plôch.

760-tisíc
eur



Rozhovor

Iveta Hurná, riaditeľka Krajskej knižnice P. O. Hviezdoslava v Prešove

Knihy učia ľudí byť lepšími a citlivejšími

Moderná knižnica sa v dnešnej dobe výrazne odlišuje od tradičnej predstavy miestnosti plnej kníh. Nielen u nás, ale všade vo svete sa tieto verejné inštitúcie menia na živé kultúrno -vzdelávacie komunitné centrá. Pre riaditeľku Krajskej knižnice P. O. Hviezdoslava v Prešove Ivetu Hurnú je táto filozofia bytostne blízka. V týchto dňoch o to viac, že sa spolu s kolegami, knihovníkmi, sťahuje do čerstvo zrekonštruovaných a vynovených priestorov. Aj návštevníci tu na novej adrese nájdu dokonalé zázemie nielen pre čítanie kníh, ale i učenie sa nových vecí alebo len tak na príjemné stretnutia či rozhovory.

Knižnica súčasnosti už dávno nie je len miestom, kde sa zhromažďujú a požičávajú knihy, ale kde sa stále niečo deje...

Myslím, že je to úplne prirodzený vývoj. Knižnica historicky od svojho vzniku bola vždy centrom vzdelania a hľadania múdrosti. V súčasnosti viac ako kedykoľvek predtým, keď na nás zo všetkých strán doliehajú rôzne informácie, ľudia majú potrebu celoživotného vzdelávania a reagovania na rôzne aktuálne problémy. Kto iný, ak nie knižnice, má na to poskytovať priestor a aj v spolupráci s odbornými lektormi pripravovať zaujímavé vzdelávacie a kultúrne podujatia a aktivity. Nehovoriac o tom, že v mnohých, hlavne zahraničných knižniciach, sa dnes už nepožičiavajú iba knihy a časopisy, ale aj spoločenské hry, hračky, rôzne potreby pre domácnosť. Pre používateľov knižnice sú bežne pripravené kuchyne, kde sa varia tradičné jedlá, šijacie a pletacie stroje, moderné smartlaby s 3D tlačiarňami a podobne.

Čo prispelo k tomu, že knižnice dnes sú miestom nielen vzdelávania a čítania, ale aj komunity, stretávania sa a kultúry?

Ako som už spomínala, žijeme v trochu stratenej informačnej dobe a z toho vyplýva väčšia potreba vzdelávania, triedenia informácií, ale aj prirodzeného ľudského stretávania sa a vzájomnej komunikácie. Dnes sa napríklad mamičky na materskej dovolenke nestretávajú už iba vonku na detskom ihrisku. Vyhľadávajú pre seba a svoju ratolesť rôzne vzdelávacie, kultúrne aj športové aktivity. Preto napríklad v našej knižnici v rámci nášho dlhoročného projektu Štvornožky ku knihám pripravujeme pravidelne pre rodičov prednášky s rôznymi odborníkmi, ale aj zážitkové čítania a tvorivé dielne pre deti. Opäť, kde inde ako v knižnici by sa mali vzdelávať, hrať, stretávať sa a viesť tak deti ku knihám a čítaniu?

To určite áno. Zvyknete hovoriť, že práve vďaka čítaniu nevychováme len múdre, ale i dobré deti. No knižnice nemôžu byť na túto úlohu úplne samé...

Často opakujem, že na to, aby dieťa čítalo, je potrebná trojnožka – rodina, škola a dobrá knižnica. Rodina je pritom na prvom mieste. Môžeme v knižnici robiť akékoľvek aktivity a podujatia, ak dieťa nemá príklad doma, je náročné priviesť ho k čítaniu. A pritom čítanie svojim deťom nás stojí – aj vďaka knižnici – „len“ čas. Čas, ktorý naozaj naplno venujeme svojmu dieťaťu, čas, ktorý sa už nikdy nevráti, čas, z ktorého budú naše deti čerpať po zvyšok svojho života. Čítanie naučí naše deti počúvať iného, cítiť a prejavovať emócie a slovná zásoba, predstavivosť sú len bonusom. Nehovoriac o tom, že v dnešnom svete digitálnych technológií je práve čítanie určite jeden zo spôsobov, ako učiť deti porozumieť svetu, vzťahom, správne rozlišovať pravdu od klamstva, dobro od zla a vnímať to pekné, čo život prináša. Napokon knihy učia nás všetkých byť lepšími, múdrejšími a citlivejšími.

Veľa podnetného sa zrejme bude odohrávať aj v novej budove krajskej knižnice. Čo tu všetko vzniká a v čom vidíte jej najväčší potenciál?

Úprimne, je to z môjho pohľadu zázrak, čo sa podarilo. Kraj ako zriaďovateľ zrekonštruoval tri budovy do nového sídla krajskej knižnice, ktorá bude pod jednou strechou v širšom centre mesta, čo Slovenská ulica určite spĺňa. Prestahovaná tu bude detská knižnica Slniečko, beletria a náučné oddelenie z Levočskej ulice, ale aj Centrum regionálnych dokumentov z Hlavnej ulice. Jednoducho naši čitatelia a používatelia všetko nájdu na jednom mieste. Veľkou pridanou hodnotou bude nové zrekonštruované

a moderné prostredie aj s vonkajším priestorom na rôzne podujatia, ale aj na stretávanie sa, komunikovanie a, samozrejme, na čítanie. Máme tu podzemné priestory a parkovisko, výťah, čo ocenia najmä seniori a mamičky s deťmi, ale aj literárnu kaviareň. Naším cieľom bolo a je, aby sa tu ľuďom nielen páčilo, ale aby tu našli to, čo potrebujú a aby sa k nám radi vracali. Zároveň chceme, aby to bol, samozrejme, živý, inšpiratívny a kreatívny priestor naplnený mnohými aktivitami, podujatiami a hlavne ľuďmi.

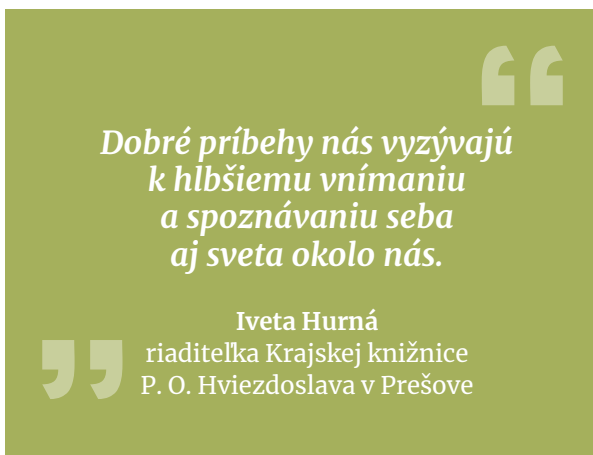
Samotné sfahovanie do nových priestorov by ste mali stihnúť v priebehu nasledujúcich pár týždňov. Na čo všetko sa môžeme tešiť už na novej adrese?

Je toho viac než dosť. V Zelenej knižnici je to celoročný program s názvom *Odpadová odvykačka*, ktorý vedie environmentalistka Laura Martinková. V novembri sa budeme venovať ekologickej kozmetike. Začiatkom decembra sa naučíme, ako si pripraviť ekologickejšie a pokojnejšie Vianoce. *Štvornožky ku knihám* sa budú venovať témam, ako je odvaha a odhodlanie, a pre rodičov pripravujeme prednášky, napríklad aj na tému *Bezodpadové bábätko*. Rodičia sa spolu s deťmi môžu tešiť i na divadelné predstavenie, ktoré bude spojené s otvorením novej budovy knižnice. Stretne sa aj *Klub bylinkárov*, ktorý má už viac ako 25 rokov a zorganizuje besedy na rôzne témy. V novembri to bude Viera Múdra, autorka knihy o klíčkovaní, ktorú nám príde predstaviť. V rámci *Bezpečnej knižnice* sa snažíme s odbornými lek-

tormi poukázať na hoaxy, ukázať, ako pracovať s informáciami, na základe čoho vedieť vyhodnotiť ich serióznosť a dôveryhodnosť a zlepšovať si kritické myslenie, napríklad aj v oblasti medicíny. S knižnicou okolo sveta budeme pokračovať v cykle prednášok s rôznymi cestovateľmi, dobrodruhmi a autormi kníh. Zároveň verím, že novembrové a decembrové stretnutia *Dotyky s poéziou* so súčasnými poetkami a poetmi už budú prebiehať pod zreštaurovaným barokovým stropom v novej knižnici, čo je také naše malé prekvapenie.

A prekvapení bude zrejme viac...

Knižnica je miestom, kde ukladáme príbehy. Tieto príbehy sú faktické, iné sú vymyslené, ale vždy sú o nás a o našich cestách. Niektoré príbehy nás majú pobaviť, iné inšpirovať alebo poučiť. Dobré príbehy nás ale vždy vyzývajú k hlbšiemu vnímaniu a spoznávaniu seba aj sveta okolo nás. Na túto cestu pozývame našich čitateľov a návštevníkov z celého kraja.



Doprava



Výstavba „malého Apolla“ v Prešove *ide do finále*

Stavebné práce na výstavbe jedného z najvyťaženejších mostov v rámci kraja na Ul. Lesík delostrelcov v Prešove významne pokročili. Po prvých prácach, ktoré zahŕňali preložku inžinierskych sietí či búranie pôvodného mosta, sa v lete spustila najdôležitejšia, finálna etapa. V rámci nej sa osadil hlavný oceľový oblúkový nosník s váhou 55 ton, ako i ďalšie nosníky, ktoré

sa zastabilizovali priečnikmi a celá rekonštrukcia sa zvarila do jedného celku. V septembri prebehlo armovanie, debnenie a betonáž spriahujúcej dosky mosta aj chodníkových častí. Tiež sa upravila cesta pred i za premostením, chodník pre cyklistov a peších a upravil sa okolitý terén. Investičná akcia PSK za 4 mil. eur by mala byť hotová v októbri.

Most v Štrbe *uapreduje*



Zrealizované práce na 3,2 miliónovej investičnej akcii na moste situovanom nad železničnou traťou v Štrbe boli v septembri už na úrovni 70 %. Jeden z najstarších mostov pod Tatrami je už minulosťou a nahrádza ho nový mostný objekt, ktorý má byť hotový do konca roka. V rámci akcie sa opraví aj prilehlý úsek cesty tretej triedy a vybudujú sa nové chodníky pre peších i verejné osvetlenie

Dva vynovené mosty *v okrese Levoča*



V intraviláne a extraviláne Spišského Štvrtku sa vdýchol nový život 71-ročnému mostu prevádzajúcemu cestu nad Štvrtocký potok a 75-ročnému mostu cez potok Sihoť nachádzajúcemu sa na hranici Prešovského a Košického samosprávneho kraja. PSK do ich opráv investoval 430-tisíc eur.

Modernejšie mosty a cesty v kraji

Doprava

Prešovský samosprávny kraj zrekonštruoval za posledné obdobie ďalšie kilometre ciest a niekoľko mostov. Na viacerých úsekoch naďalej pracuje s cieľom zlepšiť dopravné spojenia pre občanov, v pohotovosti je aj asfaltárska a zálievková čata.



Okres Poprad

Nebezpečný zosuv na ceste II/537 medzi obcami Vyšné Hágy a Nová Polianka je už minulosťou. SÚC PSK zasanoval a zastabilizoval zosuv vybudovaním pritažovacej lavice v päte násypu použitím prefabrikovanej oceľovej konštrukcie. Práce trvali vyše mesiaca a vyžiadali si investíciu zhruba 197-tisíc eur zo zdrojov PSK.

Okres Humenné

Vynovený je aj úsek cesty Rokyty pri Humennom – Zbojné. V rámci prác v celkovom náklade 442-tisíc eur financovaných z rozpočtu PSK sa tu položil nový takmer 5 km dlhý asfaltový koberec a zrealizovalo sa vodorovné dopravné značenie. Nový šat dostáva aj 61-ročný objekt nad potokom v Nižnej Jablonke. PSK do jeho opravy z vlastných zdrojov preinvestuje viac ako 705-tisíc eur. Súčasťou prác pritom bude i úprava koryta pod mostom, ktorá má spočívať v položení dlažby z lomového kameňa. Činnosti majú byť sfinalizované na jar budúceho roka.

Okres Prešov

V lete sa položil nový asfaltový koberec na ceste III/3452 v intraviláne Malého Slivníka a v extraviláne Gregoroviec. Celkovo sa tu zrekonštruovalo 1,5 km, pričom PSK na tento účel vynaložil takmer 500-tisíc eur.



Zálievková čata SÚC PSK vypíňala asfaltovou zálievkovou zmesou špáry, trhlíny a praskliny na komunikáciách v okrese Prešov. Konkrétne sa zamerala na cesty vedúce cez intravilán a extravilán obcí Zlatá Baňa, Ruská Nová Ves a Záborské. Na tieto tri úseky s celkovou dĺžkou 5,8 km použila 1124 kg asfaltovej zálievkovej zmesi.



Okres Sabinov

Rekonštrukciou prešiel 1,8 km dlhý úsek Ražňany – Uzovský Šalgov. Za 213-tisíc eur sa tu opravil aj priepust a zrealizovalo sa nové vodorovné dopravné značenie. V okrese sa za 144-tisíc eur obnovila i vozovka medzi Ražňanami a Jarovnicami (vyše 1,2 km).

Okres Suiava

Obnovenú vozovku má i cesta II. triedy v intraviláne obce Kolbasov. Za 270 kalendárnych dní sa tu opravilo 1279 metrov cesty a šesť priepustov za 258-tisíc eur. Kraj prostredníctvom SÚC PSK vynovuje aj vstup do Hostoviec za 700-tisíc eur. Rekonštruuje tu 54-ročný most, ktorý vedie cez rieku Udava. Pôvodný objekt bol klasifikovaný v stupni VI. ako veľmi zlý a jeho vynovená verzia by mala motoristom začať slúžiť už koncom jesene tohto roku.



Okres Bardejov

Modernizáciou za 2,8 mil. eur prechádza 5,1 km dlhý úsek cesty Hertník – Kľušovská Zábava. Rekonštrukcia celého úseku by mala byť hotová už v novembri. Stavebné práce prebiehajú aj medzi Komárovom a Hrabovcom, kde sa opravuje cesta III/3533 aj príslušné ramená križovatiek ciest III/3515 a III/3514. Celkovo ide o obnovu viac ako 1,4 km komunikácií za 927-tisíc eur s termínom ukončenia v apríli 2025.

Komisia zdravotníctva

Komisia zdravotníctva je poradným, iniciatívnym a kontrolným orgánom Zastupiteľstva Prešovského samosprávneho kraja. Napriek tomu, že nemá rozhodovaciu právomoc, intenzívne spolupracuje s Odborom zdravotníctva pri riešení aktuálnych problémov súvisiacich so zabezpečením zdravotnej starostlivosti v Prešovskom samosprávnom kraji.

Komisia je zložená z poslancov a z ďalších zástupcov zvolených zastupiteľstvom, ktorí sú v prevažnej miere aktívnymi odborníkmi v oblasti zdravotníctva, takže poznajú špecifiká zdravotníckeho systému. Pri rokovaní o špecifických otázkach si môže komisia prizvať ďalších odborníkov z praxe.

Zdravotníctvo je v súčasnosti celospoločenskou témou. Témy súvisiace s optimalizáciou siete ústavnej starostlivosti, zabezpečovania Ambulantnej pohotovostnej služby, ale aj dostupnosť primárnej ambulantnej starostlivosti sú často obsahom odborných diskusií. Tieto témy sú aj pre Komisiu zdravotníctva obsahom programu rokovaní. Napriek tomu, že Prešovský samosprávny kraj nie je prevádzkovateľom ústavnej zdravotnej starostlivosti, Komisia zdravotníctva sa podieľa na tvorbe stanovísk k návrhom Ministerstva zdravotníctva SR pre optimalizáciu siete nemocníc a upriamuje pozornosť na špecifiká nášho regiónu, či už týkajúce sa geografickej dostupnosti zdravotnej starostlivosti, ale aj demografického vývoja.

Aktuálne sme sa intenzívne zaoberali témou zabezpečenia Ambulantnej pohotovostnej služby, pretože z úrovne ministerstva došlo k zmenám v bodoch prevádzok pohotovostných služieb. Taktiež sme sa venovali potrebe rozšírenia počtov infekčných lôžok v ústavných zdravotníckych zariadeniach v Prešovskom samosprávnom kraji, vzhľadom na opakovaný výskyt epidemiologicky závažných ochorení. Podmienky zabezpečovania rezidenčného štúdia zdravotníckych pracovníkov je ďalšou dôležitou témou, ktorou sa zaoberáme kontinuálne. Potreba plánovania personálneho zabezpečenia primárnej starostlivosti nás podnecuje k tomu, aby sme zdôrazňovali vzdelávacím ustanovizniám, ale aj riadiacim orgánom, že je veľmi dôležité, aby samosprávny kraj bol partnerom pri zaradzovaní absolventov do rezidentského štúdia podľa potrieb regiónu.

Napriek tomu, že zdravotníctvo je zložitý a citlivý spoločenský segment veríme, že aktívnou participáciou na jednotlivých oblastiach zabezpečovania zdravotnej starostlivosti v regióne môžeme ovplyvniť dostupnosť a kvalitu zdravotníckych služieb v kraji.

Peter Bizovský
predseda komisie



Komisia na ochranu verejného záujmu pri výkone funkcií verejných funkcionárov

Postavenie tejto komisie je osobité, keďže plní úlohy vyplývajúce priamo z ústavného zákona o ochrane verejného záujmu pri výkone funkcií verejných funkcionárov. Je zložená iba z poslancov, kde pracuje 11 členov.

Komisia v prvom rade vedie zoznam funkcií verejných funkcionárov, posudzuje nezlučiteľnosť funkcie verejného funkcionára s výkonom iných funkcií, zamestnaní alebo činností, plnenie povinností a obmedzení verejného funkcionára. Účelom je pritom zamedziť vzniku rozporu osobného záujmu s verejným záujmom pri výkone verejnej funkcie. Komisia rovnako vedie evidenciu oznámení funkcií, zamestnaní, činností a majetkových pomerov verejných funkcionárov, vykonáva konanie vo veci ochrany verejného záujmu a zamedzuje prípadnému rozporu s ústavným zákonom.

Súčasťou povinností komisie je aj zverejňovanie oznámení týkajúcich sa verejných funkcionárov, ktoré sú v určenom rozsahu zverejnené na internetovej stránke samosprávneho kraja.

Pavol Ceľuch
predseda komisie



Komisia mandátová

Komisia mandátová bola zriadená pre aktuálne šieste volebné obdobie v decembri 2022.

Oproti ostatným komisiám, ktoré sú poradným, iniciatívnym a kontrolným orgánom krajského parlamentu, má špecifické postavenie a plní zákonom stanovenú úlohu. Zodpovedá tomu aj zloženie komisie, ktorá pozostáva iba z poslancov Zastupiteľstva PSK. Aktuálne pôsobí v tejto komisii šesť poslancov.

Medzi hlavné úlohy komisie patrí overenie platnosti zloženia sľubu poslancov zastupiteľstva a predsedu samosprávneho kraja, sledovanie a vyhodnocovanie účasti poslancov na zasadnutiach zastupiteľstva a orgánov, do ktorých boli zvolení. Ak je to potrebné, predkladá zastupiteľstvu návrhy na prijatie potrebných opatrení. Komisia rovnako sleduje a zaujíma stanoviská k nezlučiteľnosti mandátu poslanca v zmysle príslušných ustanovení Zákona o samospráve vyšších územných celkov. Jej úlohou je konštatovať zánik mandátu poslanca, pričom má povinnosť túto skutočnosť bezodkladne prostredníctvom predsedu oznámiť zastupiteľstvu s návrhom na vyhlásenie nastúpenia v danom volebnom obvode.

Vladimír Jánošík
predseda komisie





Atraktívnejšie prístavisko pre Bohemia

Nábřeží prístaviska výletnej lode Bohemia na Domaši – Dobrej sa modernizuje. Bude mať turistické informačné centrum, čakáreň, sociálne zariadenia aj miniamfiteáter so zvonnicou. Atraktívny projekt obce Kvakovce sa realizuje aj s dotačnou podporou PSK vo výške 120-tisíc eur. Ukončenie stavebných prác na prístavisku sa pritom predpokladá ešte v tomto roku. Následne sú naplánované vonkajšie úpravy, ktoré by mali byť hotové do začiatku letnej turistickej sezóny.



Vynovené viacúčelové ihrisko v Kružlove

Športové ihrisko v Kružlove má novú podobu. K jeho rekonštrukcii prispela aj prešovská krajská samospráva dotáciou vo výške 40 800 eur. Vynovené viacúčelové športovisko s umelým trávnikom, sieťkovým oplatením, umelým osvetlením a komplexným vybavením má rozmery 33x19 metrov. Určené je pre minifutbal, tenis, basketbal, volejbal či nohejbal a prioritne slúži potrebám miestnej ZŠ a pre športové organizácie pôsobiace v obci.



Open Sports centrum v Snine

PSK pomohol dofinancovať výstavbu Open Sports Centra v Snine. Multifunkčné športové centrum v areáli Mestského futbalového štadióna podporil kraj z Výzvy pre región dotáciou vo výške 97 330 eur. Súčasťou objektu je tribúna so zázemím, ktorá slúži širokej verejnosti a najmä pre záujmové činnosti detí a mládeže z mesta a jeho blízkeho okolia.



Nové e-nabíjacie stanice

V regióne Belianskych Tatier a Spišskej Magury pribudlo aj vďaka 124-tisícovej dotačnej podpore PSK deväť miest pre bezplatné nabitie e-bikov, hodínok a mobilov. Ide konkrétne o osem nabíjacích stojanov v lokalitách ako Červený Kláštor, Ždiar, Bachledka, Tatranská Kotlina i ďalších miestach a o dva solárne prístrešky na Hanušovskom a Magurskom sedle. Stanice sú vybavené informačným systémom, nabíjacími konektormi, zásuvkami, USB konektorom, kompresorom i cyklonáradím.

V Poprade-Matejovciach budujeme výcvikový polygón



SOŠ elektrotechnická v Poprade-Matejovciach prechádza významnou modernizáciou vďaka iniciatíve Catching-up Regions. Od roku 2023 sa v nej buduje nový polygón s odbornými dielňami v odboroch elektrotechnika, mechanika a strojárstvo, s prednáškovými a teleprezentačnými priestormi. Okrem iného sa špičково dovybaví 3D simulátormi elektrických inštalácií, CNC frézami a sústruhmi či technologickými pracoviskami. V synerгии s národným projektom škola prešla aj zmenou obsahov vzdelávania. Výsledkom je päť inovovaných programov či 110



učebných materiálov. Na stavbe polygónu sa po asanácii objektu pôvodnej kotolne, preložke sietí a úprave časti existujúceho podlažia zrealizovali práce súvisiace s pilótami a základovými konštrukciami. Zhotovil sa nosný 3-podlažný železobetónový skelet s obvodovým murivom, vnútorné schodiská a deliace steny. Aktuálne prebiehajú práce na exteriérových výplniach otvorov, začala sa realizácia strešnej konštrukcie a príprava pre realizáciu dažďovej kanalizácie. PSK by mal projekt ukončiť v lete 2025.

Prestavba školských budov v Kežmarku napreduje



Gymnázium P. O. Hviezdoslava a Škola umeleckého priemyslu v Kežmarku prechádzajú významnou modernizáciou. Tá zahŕňa rekonštrukciu sídla gymnázia a zároveň výstavbu nového bezbariérového objektu s komplexným zázemím a ateliérmi pre umeleckú školu, ktorý obe inštitúcie prepojí. Zdieľať tak budú hneď niekoľko spoločných priestorov ako foyer, jedáleň, telocvičňu, šatne, učebne či knižnicu. Zrealizované sú stavebné práce týkajúce sa fasády historickej budovy, jej interiérových



omietok a inštalácií, ako aj činností na zakladaní prístavby. Odkrytie konštrukcií zároveň odhalilo viaceré historické nálezy ako 130-ročnú dlažbu a schodisko, ktoré je potrebné zrenovovať. V pláne je mať do konca roka 2024 novú prístavbu pod strechou a v budove gymnázia zrealizovať všetky potery, omietky a slaboprúdové, elektrické, vykurovacie inštalácie a týkajúce sa kúrenia. Projekt by mal byť ukončený v roku 2026.

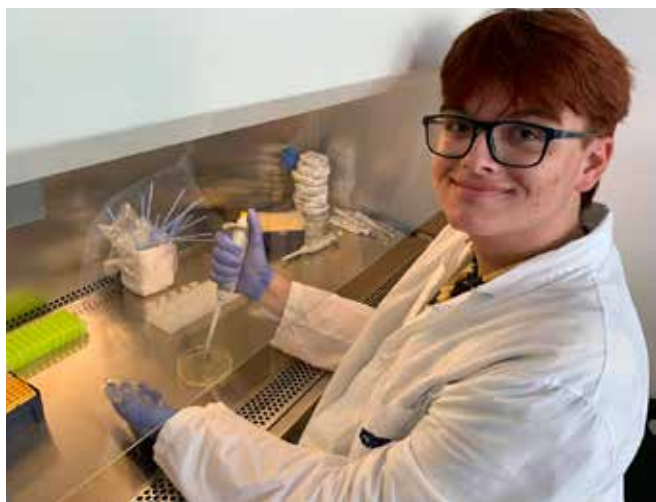
Úspešní študenti z PSK

Školstvo



Striebro z Genius Olympiad v USA

Aneta Štefančínová, žiačka Gymnázia J. A. Raymana v Prešove, sa zúčastnila prestížnej medzinárodnej súťaže Genius Olympiad v USA, odkiaľ si za svoj projekt Biodegradácia farbív halofilmi v kategórii Veda odniesla domov striebornú medailu. Okrem toho získala štipendium na Rochester Institute of Technology (RIT), jednom z najprestížnejších technologických inštitútov, v hodnote 20-tisíc dolárov.



Vyvinuli metódu na zneškodnenie PCB

Žiak Gymnázia J. A. Raymana v Prešove Alex Kanderka, aktuálne študujúci v Honkongu, sa spolu s ďalším prešovským študentom Jozefom Jabczunom pričínili o vyvinutie metódy zneškodnenia PCB látok z pôdy. Konkrétne z pôdy v Strážskom identifikovali baktérie rozkladajúce PCB s vysokou účinnosťou na menej toxické medziprodukty. Následne vyvinuli spôsob transportovania mikroorganizmov do zasiahnutých lokalít tak, aby na mieste efektívne rozkladali PCB.



Najlepšia juniorská plavkyňa SR

Najlepšou juniorkou Slovenska v plávaní za uplynulý rok je tretiačka zo župnej Strednej športovej školy v Poprade Lillian Slušná. Titul si vyslúžila za svoje minuloročné výkony, kedy zlepšila až osem slovenských juniorských a jeden seniorský rekord. Na MS juniorov v Izraeli a na ME juniorov v Srbsku sa prebojovala dvakrát do finále. Vo finále plávala aj na ME do 23 rokov v Írsku.



Európsky šampión v biliarde

Druhák SOŠ služieb v Prešove Kristián Mrva zvíťazil v turnaji East European Billiard Council championship Lodz v Poľsku. O titul bojovalo celkovo 66 hráčov v biliarde z Poľska, Ukrajiny, Česka, Slovenska a Gruzínska. Kristián získal prestížny zlatý pohár a stal sa tak biliardovým majstrom východnej Európy. Je to jeden z najväčších úspechov slovenského reprezentanta na turnajoch tejto úrovne.

PSK spustil systém na predpovedanie povodní

Prešovský samosprávny kraj má unikátny predpovedný a varovný systém pred privalovými povodňami. Založený je na monitorovaní dát z meračov na vodných tokoch, pôdy či ovzdušia, ktoré v týchto dňoch inštaluje a testuje na povodiach Ladomirky. Prostredníctvom varovného modulu vyvinutého v rámci projektu Flopres chce včas reagovať na povodňové situácie na svojom území a efektívne predchádzať škodám. Unikátna smart technológia schopná sledovať a analyzovať zmeny v povodí je založená na integrácii krátkodobej meteorologickej predpovede a na radarových informáciách o zrážkových úhrnoch. PSK ju spustil pilotne v povodí Ladomirky, kde nainštaloval prvých dvanásť hladinomerov, ktoré fungujú ako nanoradary. Postupne k nim pridá ďalšie desiatky zariadení, a to aj v povodí Malej Svinky a Šibskej vody či na ich prítokoch. Celkovo pokryje vytypovaných 40 obcí.

Sme pripravení na masívnu inštaláciu, kedy namiesto jedného bodu merania, ich môžeme mať 50, čo následne zvyšuje spoľahlivosť komunikácie zariadenia. V prípade hladinomera senzor vysiela radarový lúč smerom k hladine, odkiaľ sa odrazí. Na základe času, ako dlho letel smerom nadol a späť, vieme určiť vzdialenosť s presnosťou na jeden milimeter.

Pavol Turčina
riaditeľ Gospace Labs

V praxi to znamená, že po zaregistrovaní do aplikácie budú užívatelia dostávať upozornenia formou SMS alebo e-mailom o tom, že sa na nich valí veľká voda. V predstihu, povedzme troch dní, je to varovanie s istou presnosťou, pravdepodobnosťou.

Dušan Kočický
riaditeľ spoločnosti Esprit



Atraktívne pohraničie vďaka Interregu

Viacere mestá, obce a inštitúcie v Prešovskom kraji zrealizujú vďaka Programu Interreg Poľsko – Slovensko 2021 – 2027 atraktívne projekty cestovného ruchu, elektromobility a inštitucionálnej spolupráce. Výsledkom bude okrem iného Slovenský Vatikán, aktivačný program pre seniorov, revitalizovaný amfiteáter aj skanzen či vynovený lipový park. Na území PSK dostalo zelenú celkovo jedenásť projektov za 11 mil. eur, ktoré sa budú realizovať v období rokov 2024–2027. Medzi úspešnými žiadateľmi je aj Šarišské múzeum v Bardejove.

V rámci PSK uspelo aj 16 malých projektov za viac ako jeden mil. eur, ktoré sú zamerané na budovanie cezhraničných partnerstiev a spoločnej identity ľudí žijúcich v pohraničí. Samosprávy a občianske združenia na Slovensku a v Poľsku vďaka tomu posilnia vzájomné vzťahy a spoluprácu. Vznikne napríklad nový sieťový systém pre subjekty kultúrneho sektora, zaobstará sa nové krojové vybavenie a dôjde tiež k prepojeniu remeselníkov na oboch stranách hranice.

Interreg



Spolufinancovaný
EURÓPSKOU ÚNIOU

Poľsko – Slovensko

Spoločný sekretariát Programu Interreg PL-SK 2021-2027 vyhlásil tri výzvy pre štandardné projekty, do ktorých sa môžu zapájať aj inštitúcie z Prešovského kraja, ako obce, mestá, neziskové organizácie, občianske združenia a pod.



PRIORITA KLÍMA
alokovaných
4,56 mil. eur z EFRR



PRIORITA BIODIVERZITA
alokovaných
6,64 mil. eur z EFRR



PRIORITA CESTOVNÝ RUCH
alokovaných
25,56 mil. eur z EFRR

Koncom roka pribudnú aj výzvy v oblasti elektromobility a inštitucionálnej spolupráce. Viac informácií je zverejnených na www.plsk.eu.



22-tisíc eur pre ľudí v údzdi

Nadácia PSK pre podporu rodiny rozdelila pre tých, ktorí to najviac potrebujú, ďalších viac ako 22-tisíc eur. Celkovo podporila 47 žiadateľov z desiatich okresov, z toho siedmim poskytla nefinančnú pomoc v podobe vecného daru (notebooky, chladnička). Pre dve rodiny zasiahnuté letnými privalovými dažďami schválila finančné príspevky z krízového fondu nadácie. Za vyše päť rokov svojho fungovania pomohla nadácia už viac ako tisícke žiadateľov v regiónoch PSK, pričom poskytnutá finančná pomoc sa blíži k hranici 790-tisíc eur. Pre žiadateľov o pomoc je pritom otvorená celoročne. Bližšie informácie o možnostiach finančnej i nefinančnej podpory sú zverejnené na webovom sídle nadacia-psk.sk.

Kniha roka

Verejnosť spoznala najlepšie knihy Prešovského samosprávneho kraja za rok 2023. V poradí 7. ročník súťaže Kniha roka PSK priniesol ocenenie knižných titulov a publikácií vydaných za rok, ktoré sú späté s krajom. Víťazi vzišli z 59 nominovaných kníh. V jednotlivých kategóriách si prvé miesto odniesli:

Beletria pre deti a uládež

Jana Juhásová a Silvia Kaščáková (Slovníček z básniček)

Beletria pre dospelých

Ivana Gibová (Babička)

Náučná literatúra

Martin Furmaník, Marta Kučerová, Marta Staňová Michalková a Miroslav Števík (Dejiny Nemcov na Spiši)

Populárno-náučná literatúra

Dávid Dziak a Iveta Gal Drzewiecka (Svetom cooltových kníh pre nástročné)

Ukrajinská a rusínska literatúra

Peter Medviď (Синьов країнов - Syňov krajinov)

V každej kategórii bola udelená aj Cena verejnosti. Kompletné výsledky sú dostupné na webe kraja www.psk.sk.



Cyklistický boom v Poloninách

Cyklistov v Poloninách pribúda. Potvrdili to dáta z inštalovaných cyklomeračov, ktoré oproti minulému roku zaznamenali nárast prejazdu bicyklov medziročne o vyše 400 %. Pod rastúce čísla sa podpísal aktuálne realizovaný cyklistický projekt Prešovského samosprávneho kraja Poloniny trail. Práve jeho prvé výsledky už nejaký čas testujú nadšenci cyklistiky na opravenej 14 km cyklotrase popri vodnej nádrži Starina. Cyklomerač umiestnený v úseku Starina – bývalá obec Ruské zaznamenal, že kým v roku 2023 tadiaľ prešlo 1153 cyklistov, za prvý polrok aktuálneho roku to bolo 5321 prejazdov a do začiatku augusta až 8363 prejazdov, čo je 7-násobne viac.



Stredné školy

dostupné aj pre imobilných

V Prešovskom kraji prejdú debarierizáciou vyše tri desiatky župných stredných škôl. Umožnia to prostriedky z Plánu obnovy a odolnosti SR v rámci výzvy vyhlásenej rezortom školstva, v ktorej bol práve Prešovský samosprávny kraj jedným z najaktívnejších. Školy vďaka európskym peniazom upravujú svoje parkoviská, vstupy do budovy aj priestory interiéru. Pribudnú schodiskové plošiny, výtahy, automatické vstupné dvere, exteriérové plošiny či zrekonštruované sociálne zariadenia a šatne. Novinky uľahčia prístup do budovy aj imobilným. Premenu debarierizácie už prešla napr. Obchodná akadémia v Poprade. Ďalšie školy v Prešove, Bardejove, Humennom, Starej Ľubovni, Poprade, vo Svite, vo Vranove nad Topľou, Svidníku, Snine, Lípanoch, Sabinove, Levoči i Kežmarku ešte len čaká.

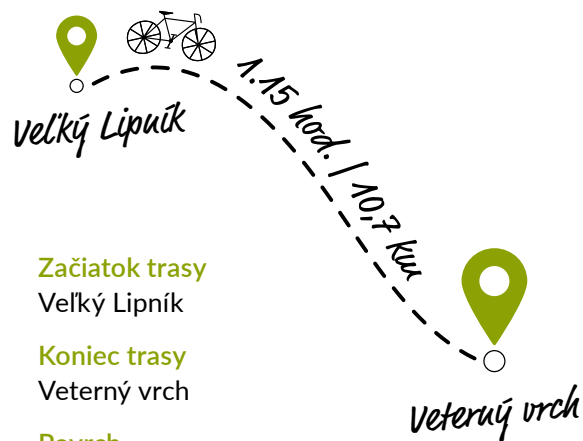


Tip na
cyklovýlet

foto: OOCR Severný Spiš Pieniny



obtížnosť
ťažká



Začiatok trasy
Veľký Lipník

Koniec trasy
Veteruň vrch

Povrch
lesná cesta

Prevýšenie
↑ 577 m n. m. ↓ 49 m n. m.

Vedeli ste, že...?

- najväčšie travertínové jazero na Slovensku je Kráter vo Vyšných Ružbachoch (okr. Stará Ľubovňa)?
- najstaršie a najväčšie opáľové bane na svete sa nachádzajú v Prešovskom kraji? Sú to Slovenské opáľové bane.
- najväčší kus opálu sa našiel v Slovenských opáľových baniach pri Červenici (okr. Prešov)? Má hmotnosť 594 g a dostal názov Harlekýn.
- najstaršou obcou v PSK je obec Chmeľov (okr. Prešov) a Medzianky (okr. Vranov n. Topľou, r. 1212)?
- najmenšou obcou v PSK je Ondavka (okr. Bardejov) a Príkra (okr. Svidník)? Majú po 11 obyvateľov.
- najväčšie a najhlbšie pleso vo Vysokých Tatrách je Veľké Hincovo pleso (20,08 ha, 53 m)?
- na území Prešovského kraja sa nachádza vyše 4000 kultúrnych pamiatok?
- Prešovský kraj má viac ako 400 prameňov podzemných, minerálnych a termálnych vôd?
- najviac hradných zrúcanín na Slovensku sa obnovuje práve v Prešovskom kraji?
- na drevenom evanjelickom artikulárnom kostole v Kežmarku pracovali švédski námorníci? Vďaka tomu strop pripomína obrátenú provu lode.

10
zaujímavostí
o PSK

Vychutnajte si zážitky
v "KRAJI UNIKÁTOV"



CHCEM SI
OBJEDNAŤ

